

Tīmekļa etiķete

Bērni un jaunieši / Tīmekļa etiķete

Tīkla etiķete ir neoficiāli noteikumi, kā uzvesties internetā. Tāpat kā ikdienas dzīvē, arī saskarsmei interneta vidē pastāv uzvedības noteikumi.

Pamata padomi tīmekļa ētikā

- Nedari zināmu savu vārdu un adresi nepazīstamiem cilvēkiem.
- Internetā var izmantot segvārdu vai izmantot kādas citas personas vārdu, bet ne izlikties par kādu citu ļaunos nolūkos vai, lai kādu izjokotu.
- Nesaki to, ko nedomā nopietni, jo tavs sarunu biedrs var tevi nesaprast, un var rasties nepatīkams pārpratums.
- Neizsakiet citas tautas vai ādas krāsas pārstāvim aizskarošas piezīmes, jo tas ir pretlikumīgi! Neapcēl citus izskata dēļ, jo tas var ļoti sāpināt.
- Nevērtē citus zemāk vai augstāk par sevi, neizturies atšķirīgi pret kādu, ja viņam ir citādi uzskati, nejoko par citu izskatu.
- Nedraudi citiem, arī ne joka pēc. Nav nemaz tik vienkārši saprast, vai tas bijis domāts nopietni vai pa jokam.
- Neatstum citus bez nepamatota iemesla.
- Atceries, ka viss, ko tu publicē forumos, savā sociālā tīkla profilā, vai tērzētavā var būt pieejams izlasīšanai un apskatei ikvienam! Tu nevari zināt, kurš cilvēks to izlasīs, un vai tas netiks nokopēts un izplatīts tālāk.
- Gadījumā, ja tu publicē ziņojumu, kas satur reklāmu, vai arī nosūti šādu ziņojumu pa e-pastu, skaidri norādi patieso ziņojuma mērķi vēstules temata lauciņā. Tādējādi cilvēki, kuri nevēlas lasīt šāda satura sūtījumus, varēs droši tos izdzēst.
- Lai ziņojumi nekļūtu pārāk gari, izmanto vispārpieņemtos saīsinājumus.

Atceries: Padomā labi, pirms sūti e-pastu vai īsziņu - kad saņēmējs to būs izlasījis, izdzēst rakstīto vairs nevarēsi!

Padomi tavai drošībai sociālajās platformās

Vai tu zināji, ka:

Viss, ko Tu ievieto internetā, var kļūt pieejams ikvienam interneta lietotājam, to redzēs ne tikai tavi draugi, bet, iespējams, arī pilnīgi svešinieki un cilvēki, kas ne pavisam nav draugi. Tas, ko Tu par sevi publicē šodien, būs pieejams internetā rīt, parīt, pēc mēneša, gada vai 10 gadiem. Darba devēji mūsdienās bieži pārbauda, kādu informāciju iespējams atrast par saviem darbiniekiem internetā, tajā skaitā arī sociālajos portālos.

Lai pārlicinātos, vai tā ir laba doma publicēt informāciju un fotoattēlus internetā, padomā:

Vai Tev nebūtu kauns, ja arī Tava mamma, tētis, skolotāja vai kaimiņš ieraudzītu materiālus, ko gatavojaties ievietot internetā? Ja būtu kauns, tad labāk tos neievieto!

Vai fotoattēls nav pārāk atklāts un izaicinošs?

Kā uzmanību Tu vēlies piesaistīt?

Vai Tu priecāsies, ja bilde, kuru plāno ievietot internetā, būs tur atrodamā arī pēc gada, pieciem vai desmit. Tiklīdz kāds kaut ko ievieto internetā, tiek zaudēta kontrole pār to – ievietoto fotoattēlu var ieraudzīt jebkurš, un viņš var to gan izdrukāt, gan saglabāt savā datorā, pārveidot vai izķēmot un nosūtīt citiem cilvēkiem vai izveidot mājas lapu, kurā ievietos bildi! Ja ir šaubas, vai bilde ir piemērota ievietošanai internetā, konsultējies ar saviem vecākiem vai citu pieaugušo, kuram uzticies.

Ja vēlies publicēt citas personas bildi, vienmēr pajautā šim cilvēkam, vai viņš/viņa neiebilst. Bez atļaujas publicējot kādas citas personas attēlu internetā, tiek pārkāptas viņa tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību!

Kā izvairīties no kiberterorizēšanas?

Šeit http://drossinternets.lv/upload/materiali/kiberterorizesana_berni.pdf

Vienmēr **cieni citus** – nopietni apdomā, kādu informāciju, fotogrāfijas tu nosūti vai ievieto internetā.

Domā, pirms nosūti! Jebkura informācija, ko tu nosūti, var kļūt publiski pieejama un internetā var saglabāties ļoti ilgu laiku.

Izturies pret savu paroli kā pret zobu birstīti – **nedod to nevienam!** Savu mobilā tālruņa numuru un segvārdus Skype u. tml. programmās dari zināmus tikai uzticamiem draugiem.

Blokē piekļuvi un **ziņo** par emocionālu pazemošanu. Iemācies, kā nobloķēt personu no kontaktēšanās ar tevi, kā arī apdomā, pie kā tu varētu vērsties, lai ziņotu par pāridarītāju.

Neatbildi uz aizskarošām ziņām – atbildot tu vari padarīt visu tikai vēl sliktāku un, izaicinot vai rakstot sliktas lietas pretī, pats vari iekulties nepatikšanās.

Saglabā pierādījumus. Iemācies saglabāt tiešsaistes saraksti, atsūtītās fotogrāfijas un citu informāciju.

Noteikti **izstāsti kādam par to, kas atgadījies**, – vecākiem, aizbildņiem, citiem uzticamiem pieaugušajiem vai skolotājiem, audzinātājam vai sociālajam pedagogam, vai Bērnu un pusaudžu uzticības tālruņa 80006008 speciālistiem.

Neesi vienaldzīgs – ja redzi, ka kāds tiek aizskarts, atbalsti cietušo un ziņo par notikušo, jo, iespējams, līdzīgā situācijā arī tev būtu nepieciešams atbalsts!

Padomi drošākai mobilo tālruņu izmantošanai

Pirms 20 gadiem mobilā tālruņa aprīkojums bija nesams somā, bet tagad mobilie tālruņi sver gramus un mierīgi ietilpst kabatā. Pirmo reizi vēsturē fiksēto tālruņu līniju skaits samazinās, un mobilos tālruņus sāk izmantot arvien vairāk. Bērni apgūst jaunās tehnoloģijas ļoti agri – arī tev noteikti ir savs mobilais telefons, kuru tu izmanto zvanīšanai, īsziņu sūtīšanai, piekļūšanai internetam, fotografēšanai, video uzņemšanai un tml.

Lai arī mobilajiem tālruņiem **ir daudz priekšrocību** - tu vari jebkurā laikā sazināties ar saviem vecākiem un draugiem, tomēr **pastāv arī vairāki būtiski riski**, kas ir jāapzinās, izmantojot mobilos tālruņus – mobilā tālruņa lietošana var radīt riskus tavai **veselībai, drošībai**; tu vari saņemt **nepatīkamu informāciju**, izmantojot mobilo tālruni; tu vari aizrauties ar telefonu zvaniem un īsziņām, kā rezultātā **tavi vecāki var nebūt apmierināti ar ikmēneša telefona rēķinu**; tu vari aizrauties ar **interneta izmantošanu mobilajā tālrunī** un pavisam netīšām ievietot internetā informāciju, kas var apdraudēt **tavu privātumu**.

Vienmēr atceries, ka komunikācija reālajā dzīvē ir svarīgāka, nekā mobilā tālruņa izmantošana! Rūpējies par to, lai mobilā tālruņa izmantošana nenāk par sliktu **attiecībām ar taviem draugiem, vecākiem un skolotājiem!**
Skolā stundu laikā savu mobilo tālruni vislabāk izslēdz!